

Kína

Minden sárkány ide vágyik! Hisz Kínában nem vágják le a fejét, hanem az erő, az újjászületés, a hatalom jelképeként tisztelik. Örömben én is szárnyat növeszték, nehogy dinónak nézzenek.

Épp a kínaiak legnagyobb ünnepére, a február eleji **holdújévre** érkezünk ide. A férfiak óriási papírsárkányokat táncoltatnak, a lányok hajában virág, kezükben lampion.

A kert kopár, a láthatáron lassú iramban nőnek a hegyek. Az égbolt alján felleg-módra tigris és sárkány szendereg.

A föld alatt kőlabirintus, agyag-katonák sorakoznak benne. Zúg a folyó, pedig a táj sárga selyem-öve lehetne.

A határ mentén büszke fal, még a Holdról is látszik. Bambusznád hajlik, tea fő, jázminbokor virágzik.

Bicikli csönget, rizs perog, színes ernyők forognak. Tűzijáték rózsáiból bontakozik a holnap.

László Noémi: Kína

Hol is kezdjük? A kínaiak oly sokan vannak, országuk oly nagy, történelmük oly régi, hogy mindent megismernünk lehetetlen.

Kína Oroszország és Kanada után a világ harmadik legnagyobb állama: 9,5 millió négyzetkilométer. A legnépesebb ország: lakossága 1 milliárd fölött van. A Földön minden ötödik ember kínai. Jut is belőlük és áruikból a világ minden sarkába.

Kínában még mindig a kommunista párt van hatalmon, de az utóbbi években ide is betörték a piac törvényei és a **fo-gyasztói társadalom**.

A hatszáz éves főváros, **Peking** nagyvárosi forgatagát a hajdani császári palotától a Tienanmen kapu, a Mennyei béke kapuja választja el. A **Tienanmen-téren** 1989-ben a rendőrség több ezer, szabadságért tüntető egyetemistát lőtt agyon. Legyetek büszkék arra, hogy a kínai tankönyvekben szereplő, Szabadság, szerelem című Petőfi-verssel ajkukon haltak hősi halált ezek a fiatalok.

Mi idézi a nyugati világ divatját a pekingi képen?

Kína legnagyobb városa **Sanghaj**. Több lakója van, mint egész Magyarországnak.

Felhőkarcolók és hagyományos vízikunyo: **dzsunka**. **Hongkongban** ilyenben él sok-sok szegény család.

Nyugaton és északon hatalmas hegyláncok kóppár, sivatagos medencéket fognak közre. A lakosság nagy része keleten és délen, a termékeny folyóvölgyekben él. A Huang-ho, a **Sárga folyó** nevét onnan kapta, hogy termékeny sárga iszapot visz magával. A Jangce-kiang, a **Kék folyó** a világ második leghosszabb folyója.

Hogy hívják a kerek nemezsátort?

A kínaiak mellett 56 nemzetiség él Kínában. A **mongolok és kazakok** a sztyeppék, sivatagos tájak lakói. Az elnyomó vörös hatalom őket is igyekszik beolvasztani, akárcsak a **mandzsu**, a **koreai**, a **tibeti** és a magyarokkal rokon, 15 milliós **ujgur** népet.

A közelmúltig **Tibet** (a hívó szarvas földje) a világ egyik legnehezebben megközelíthető független állama volt, **fővárosa Lhásza** (az istenek székhelye). A világ tetejének is nevezik, hiszen legalacsonyabb pontja is 3000 méterrel a tengerszint fölött van, a Himalája (magyarul hóház) csúcsai pedig 8000 métereseek. Ide igyekezett Kőrösi Csoma Sándor a magyarok őstörténetét kutatni. A lhászai **Potala-palota** (a fény palotája) volt Tibet vallási és politikai vezetőjének, a dalai lámának a székhelye. A 3700 méteres magasságban, sziklára épült fellegvárat a kínai kommunista hatalom elfoglalta, sok ezer tibetit lemészárolt. 1959 óta a dalai láma és kormánya Indiában él száműzetésben.

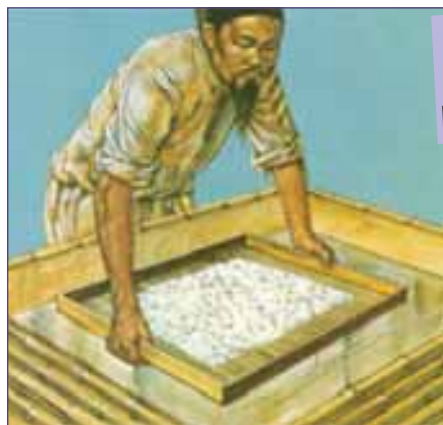
Hajdan idegen élve nem juthatott be a szent kolostorba. Ma Kína egyik turisztikai látványossága. A tibeti szerzetesek imája helyett idegenvezetők és kirándulók zivaja tölti be, akik a Potala-palota 1 000 szobáját, 15 000 oszlopát, 10 000 oltárát, 200 000 szobrát bámulják.

A Tibeti-fennsíkon a Himalája csúcsai vigyáznak az imával televesett, szent kőhalmokra és a zarándokok egy-egy fohászáat Isten felé lobogtató, színes **imázslókra**.

Amerikában nem győztük számlálni a leghosszabb, legmagasabb, legnagyobb építményeket. Kína a legelső és legrégebb találmányok terén verhetetlen. Se szeri se száma **technikai újításaiknak**. Elsőként használták a talicskát, a vízzel hajtott fonógépet, az öntözőrendszert. 4000 éve öntenek bronzot, 500 évvel az európaiak előtt ismerték a vasöntést.

Kétezer éve ismerik a **papírgyártás** titkát.

Európában mikor és ki találta fel a könyvnyomtatást?

A **világ legkorábbi nyomtatott könyve** 858-ban készült Kínában. A kínaiak már a II. századtól nyomtattak: faragott kőveket, majd

kiszurkált papírt kentek be tintával, s ezt nyomták a lapokra. A VII. században fatáblákra vésték a sokszorosítani kívánt szöveget, a XI. századtól pedig már mozgatható betűkkel nyomtattak.

Kínai találmány a **porcelán** is. Áttetszően vékony, kézzel festett porcelánjuknak nincs párja széles e világon.

Ők találták fel a **puskaport**, az **íjpuskát**, mely erősebb, pontosabb volt az íjnál.

Elsőként használták a **mágneses**

iránytűt. Nemrég járta be a világot a hír, hogy Cseng Hi kínai tengernagy már 74 évvel Kolumbusz előtt felfedezte Amerikát, leírta, sőt térképen is pontosan rögzítette partvonalát.

Ötezer éve ismerik a **fagylaltot**. Kezdetben hóból, tejből, gyümölcsleiből és fűszerekből készítették.

Az **ernyő** is kínai találmány, az együvé tartozást jelképezi. Náluk szerelmi vallomással ér fel az ernyő-ajándékozás. Még ma is kézzel készítik: bambuszvázra olajozott papírt vagy selymet feszítenek, és gyönyörűen kifestik, akár csak csodaszép legyezőiket.

A **selyem** Kína egyik legnagyobb kincse, féltve őrzött titka volt. 4500 éve kézi szövőszéken készül.

A kínai **díszítőművészet** páratlanul gazdag, kifinomult és aprólékos. Festettek falra, porcelánra, selyemre, cseresznyemagra sőt rizszemre is.

Szeretnek **muzsikálni**. Különös hangszereikből úgy tekergőzik elő a dallam, mint a sárkány finom ecsetjeik nyomán.

A **pekingi opera** zene, mozgás és kosztümök ősi hagyományait eleveníti fel.

A tudomány, a jólét, a művészet ősidőktől a XX. század elejéig egy nagyon szűk réteg kiváltsága maradt, hiába váltották egymást a császári dinasztiák.

Mit eszik a selyemhernyó?

A kínai társadalom szervezésében és működésében fontos szerepet játszott a **taoista** és a **konfuciánus** vallás. A taoizmus ismert jelképe, a **jin-jang** a negatív, sötét, nőies és a pozitív, világos, férfias erők egyensúlyára utal.

Konfuciusz tanai alapján szervezték meg a kínai államot. Lényege a hagyomány, a szertartások, az idősök és a **tudás tisztelete**, az udvariasság és a nyugalom. Mindebből a mai kínaiak is sokat őriznek. A jövődőléshez, orvosláshoz, mezőgazdasághoz értő tudósoknak fontos szerep jutott. A hivatalnokoknak már 2000 évvel ezelőtt vizsgázniuk kellett a vallás, az erkölcs, a lélek ismeretéből. Képzeljétek, ősidőktől máig a **magolás**, a szóról szóra való memorizálás a kínaiak legfőbb tanulási módszere.

Az **Ég Temploma** Pekingben áll, 1409-ben építették.

A **buddhizmus** ma uralkodó vallás Kínában. Az I. századtól terjedt el. Ez a hatalmas **szikla-Buddha** Szecsuánban idézi az örökkévalóságot.

Hol és mikor élt Buddha?

A nevető, kövér **Buddha-szobrocskák** jólétet, békét hoznak a kínai otthonokba.

Északnyugat-Kína homokfűtta pusztaságában az **Ezer Buddha-barlangok** csodás kincseket rejtnek: 2000 Buddha-szobrot, 45000 porcelán-bevonatú falfestményt, kézi festésű selyemzást, könyvtáryi kéziratot. A IV. és a X. század között a buddhista szerzetesek 500 barlangot véstek ezekbe a sziklába. Itt imádkoztak az útra induló és a hazatérő kereskedők, zarándokok, szerzetesek.

Kína joggal büszke **9000 éves történelmére**, az ókort a mával összekötő, folytonos és független kultúrájára. Nem befolyásolták idegen hatások. Ennek oka a földrajzi elszigeteltség: a Nagy Fal, a Himalája védelmet is jelentett, de el is zárta Kínát a külvilágtól.

Csin Si Huang-ti, az Első Császár 2200 évvel ezelőtt egyesítette Kínát. Erős birodalmat szervezett, egységes nyelvet, pénzt, mértékegységeket vezetett be, többsávos országutakat építtetett. Kitűnő hadvezér volt, ő vezette be a gyors harci kocsikat, a hosszú lándzsát.

A hunok ellen teljes védelmi rendszerré egészítette ki a **Nagy Fal** már meglévő részleteit.

Azért emelték, hogy távol tartsa az idegeneket, és ma a Nagy Fal vonzza a legtöbb idegent Kínába. A világ hét csodájának egyike az úrhajósok szerint az egyetlen földi építmény, ami a Holdról is látszik. 6520 km-en át sárkánykígyóként kanyarog, mindenütt a hegygerincet követi. Milliónyi hadifogoly és rabszolga emelte. 500 000 katona állt őrt rajta. Többször

újjaépítették, minden szakaszon olyan anyagból, ami kéznél volt: mészkőből, gránitból, téglából, a sivatagos vidékeken kövekkel kevert sárból. A kötőanyagba túlfőzött rizset és tojásfehérjét kevertek. Az egymástól 5 méternyi távolságra, párhuzamosan futó két fal közötti árkot földdel, homokkal, gyékénnyel, ágakkal töltötték fel. Magassága 8 méter. A fal egész hosszán 20 000 őrtorony, kaszárnya, erőd épült. Hogy megnehezítsék az ostromlók dolgát, minden egyes őrtoronyhoz más bejáratot és lépcsőrendszert terveztek.

Csin Si Huang-tit elképesztő mennyiségű kincssel temették el. Hszian mellett levő sírboltjában drágakövekből rakták ki a csillagos eget, higannyal telt árkok, medencék jelképezték a folyókat, tengereket. Mauzóleumát már halála után öt évvel kifosztották, de épen megmaradt a síremlékét őrző terrakotta hadsereg. A 8000 agyagkatona közt nincs két egyforma: arckifejezésük, hajviseletük, ruhájuk és fegyverük különböző. Az életnagyságú szobrok eredetileg színesek voltak, és valódi fegyvereket tartottak. A gyalogság, íjászok és tisztikar katonáit lovak és szekerek kísérik. Mintha csak arra várnának, hogy uruk életet leheljen beléjük, és parancsot adjon a harcra.

A **Tang-dinasztia** korát fejlett kereskedelem, kézművesség, művészet jellemezte. A férfiak vadászaton mulattak. Asszonyaikat legyezőkkel, piperedobozkával, hátvakarókkal, ezernyi szépítő és cicomázó műtűrrrel felszerelt szolgálók hada vette körül.

Időszakos mongol uralom után a XV. században a **Ming uralkodóház** vette át a hatalmat. Székhelyüket Pekingbe tették át. Százezer mesterember és egymillió rabszolga építette fel a 9 000 szobából álló császári palotaegyüttest, a **Tiltott Várost**, mely 1421-től 1911-ig a kínai császárok székhelye lett. Közönséges ember nem juthatott ide be: 12 méter magas falak, vizesárok és egész hadsereg védte.

A **Legfőbb Harmónia Csarnoka** 35 m magas faépület, melyben egyetlen szeg sincs, facsapok tartják össze. Az oszlopokat aranylemezek borítják. Rózsafa talapzaton áll az arany császári trónus.

Aranyoroszlánok őrzik a császári palota kapuját.

„Most már mi is bemehe-
tünk!” – olvassuk le a vi-
dékről érkezett család ar-
cáról a büszkeséget a **Til-
tott Város** kapujában.

Kína múltjában és jele-
nében is ott a mesés **gaz-
dagság és a nincstelen-
ség**, a legkorszerűbb tudás és az elma-
radottság. Fő táplálékukat, a rizset 8 000
éve teraszos csatornarendszerekkel ön-
tözik, de sok helyen ma is bivallyal
szántanak, kézzel kapálnak, hátton ci-
pelnek.

A parkokban, az utcán, a munka-
helyen együtt végzik ősi **taj csi**
vagy **dzsúdó** gyakorlataikat, ame-
lyek egyszerre jelentenek számukra
sportot, gyógyulást, harc- és moz-
gásművészetet.

Milliók közlekednek **ke-
rékpárral**: olcsó, nem szen-
nyezi a levegőt, és nem en-
ged elkényelmesedni.

Falatonként, mindenki maga főzi
az ebédjét! Ha csak pálcikát adnak
hozzá, mi éhen maradunk. A fecske-
fészek-levesről lemondunk, inkább
az édes-savanyú mártást, a pe-
kingi kacsát, a szilvás fűrtet, a diós
csirkét, a sült fagyit kóstoljuk meg.

龍骨
龍骨佳走艸羊
皿牙止心卍土

Nektek 40, a kínai gyere-
keknek **6 000 betűt** kell meg-
tanulniuk, hiszen minden szó-
nak külön jel felel meg.

**Miből van a kínaiak
kiskanala?**